

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ ТА КЕРУВАННІ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ

УДК 377.1:004

Т. М. Герлянд

ІНТЕГРОВАННИЙ ПІДХІД ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

В умовах сучасного динамічного розвитку суспільства й ускладнення його технічної та соціальної інфраструктури найважливішим стратегічним ресурсом стає інформація. Поряд з традиційними (матеріальними і енергетичними ресурсами) сучасні інформаційні технології дозволяють створювати, зберігати, переробляти і забезпечувати ефективні способи надання інформації споживачеві, стаючи не тільки важливим фактором життя суспільства, а й засобом підвищення ефективності управління всіма його сферами, у тому числі й освітньої.

Упровадження нових інформаційних технологій в навчально-виховний процес детально висвітлені в працях В.Бикова, Р.Гуревича, М.Кадемії, Н.Морзе, С.Сисоевої та багатьох інших українських вчених. Цінними також є роботи В. Беспалька, А.Гуржія, Ю.Дорошенка, М.Жалдака, В.Монахова, Н.Ничкало, Е.Полат, О.Пометун, Ю.Рамського, М.Шкіля та інших дослідників.

Але, незважаючи на неухильне зростання кількості наукових праць з різних аспектів конструювання та реалізації інформаційних технологій у освітній галузі, на сьогодні не розглядається цей процес комплексно у контексті дослідження загальноосвітньої підготовки у закладах професійно-технічної освіти, відсутня також методика і практика їхнього використання у них.

Метою нашої статті є спроба розглянути у контексті інтегрованого підходу використання інформаційних технологій у процесі загальноосвітньої підготовки сучасного професійно-технічного навчального закладу (ПТНЗ).

Впровадження цих технологій у навчальний процес ПТНЗ пов'язане з невідкладним вирішенням багатьох проблем. У першу чергу, це обмеженість його ресурсів (фінансування, якість каналів зв'язку, рівень використовуваної у закладі комп'ютерної техніки). Другою проблемою на сьогодні є непідготовленість викладацького складу і відсутність інтегрованих методичних розробок щодо застосування ресурсів глобальних мереж у навчальному процесі. Підготовка цих

методичних матеріалів пов'язана з виконанням трудомісткої роботи з відбору потрібних джерел інформації в мережі і відпрацюванням технологій їх використання викладачами закладу.

Інформаційні технології виникають як засіб вирішення протиріччя, що накопичувались знаннями у зростаючих обсягах, з одного боку, і можливостями та масштабами їх соціального використання, з іншого боку. Звідси і двояка роль інформаційних технологій: з одного боку, це засіб перетворення знань у інформаційний ресурс суспільства, а з іншого – засіб реалізації соціальних технологій та перетворення їх у соціально-інформаційні технології, які вже можуть безпосередньо використовуватися в освітніх та інших системах сучасного суспільства [2, с. 189].

У глобальному контексті прикладом успішної реалізації цих технологій стала поява Інтернету – всесвітньої комп'ютерної мережі з її практично необмеженими можливостями збору та зберігання інформації, передачі її індивідуально кожному користувачеві. Мережа через користувачів Інтернету здатна до спрямованої самоорганізації та зміни, так як кожен активний користувач у конструюванні власних зв'язків може знайти, у взаємодії з іншими, своє місце в цій мережі.

При переході до нових форм навчання, що використовують мережеві технології, виникає певна тенденція – орієнтуватися на мережу розподілених освітніх ресурсів нового покоління, які можуть застосовуватися в режимі колективного доступу багатьох навчальних закладів професійно-технічної освіти до єдиних освітніх ресурсів по мережі Інтернет. Цей шлях відкриває багато незаперечних переваг: створюються передумови для забезпечення єдиної базової підготовки учнів ПТНЗ незалежно від територіального розташування навчального закладу, наявності власних висококваліфікованих педагогічних кадрів, освітніх ресурсів та ін.; підвищується наукоємність, результативність та дидактична ефективність освітніх ресурсів за рахунок активного використання сучасних засобів обчислювальної техніки; значно скорочуються витрати на створення, підтримку і розвиток освітніх ресурсів за рахунок включення їх до масового тиражування.

Інтеграція за допомогою цих мереж в професійно-технічній освіті не тільки виступає найважливішим компонентом, що забезпечує повноцінну їх життєдіяльність, а й породжує нові види навчальної діяльності, пов'язані з різноманітними способами оперування інформаційними масивами і потоками отримуваної інформації [3, с. 471–472]. Загальноосвітня підготовка у ПТНЗ, як системоутворююча частина професійно-технічної освіти, рефлексивно використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні засоби, забезпечує не тільки інноваційний характер розвитку особистості в цілому, а й її освітній розвиток.

Позначимо основні дидактичні вимоги, пропоновані до інформаційних технологій у професійно-технічній освіті з метою

підвищення ефективності їх інтегрованого застосування у загальноосвітній підготовці:

- вмотивованість у використанні різноманітних дидактичних матеріалів;

- чітке визначення ролі, місця, призначення і часу використання електронних освітніх ресурсів і комп'ютерних засобів навчання;

- організаційна роль викладача у проведенні загальноосвітньої підготовки у ПТНЗ;

- введення у інформаційні технології тільки таких компонентів, які гарантують якість навчання;

- відповідність методики комп'ютерного навчання загальній стратегії проведення навчального заняття під час загальноосвітньої підготовки;

- врахування того, що введення до комплекту навчальних засобів електронних освітніх ресурсів, комп'ютерних навчальних програм вимагає перегляду всіх компонентів загальноосвітньої підготовки у ПТНЗ і зміни її загальної методики;

- забезпечення високого ступеня цієї підготовки і, одночасно, організація навчання як колективного процесу;

- забезпечення стійкого зворотного зв'язку у навчанні.

Використання інформаційних технологій у загальноосвітній підготовці ПТНЗ дозволить підвищити якість навчального матеріалу і підсилити освітні його ефекти. Використання цих технологій інтегровано на різних заняттях цієї підготовки дозволяє: розвивати вміння учнів орієнтуватися в інформаційних потоках навколишнього середовища; опановувати практичними способами роботи з інформацією; розвивати вміння, що дозволяють обмінюватися інформацією за допомогою сучасних технічних засобів; активізувати пізнавальну діяльність учнів; індивідуальний підхід викладача до кожного учня групи, застосовуючи при цьому різнорівневі завдання [4, с. 139].

Однією з найбільш вдалих форм загальноосвітньої підготовки у ПТНЗ і подання навчального матеріалу до занять можна відзначити створення викладачем мультимедійних презентацій. Ці презентації виступають як зручний та ефектний спосіб представлення інформації за допомогою комп'ютерних програм. Вони поєднують у собі динаміку, звук, зображення, тобто ті фактори, які найбільш довго підтримують увагу учнів. Одночасний вплив на два найважливіших органи сприйняття (слух і зір) дозволяють викладачеві досягти набагато більшого ефекту від заняття. Методична сила мультимедіа якраз і полягає в тому, що учнів легше зацікавити і навчити, коли вони сприймають узгоджену сукупність звукових і зорових образів, причому на них здійснюється не тільки інформаційний, а й емоційний вплив. Більше того, презентація дає можливість викладачеві самостійно скомпонувати навчальний матеріал заняття, виходячи з особливостей конкретної групи, теми, предмета, що

дозволяє побудувати заняття так, щоб домогтися максимального навчального ефекту від нього [1, с. 23].

При розробці презентації враховується, що вона: швидко й дохідливо зображує речі, які неможливо передати словами; викликає інтерес і робить різноманітним процес передачі інформації; підсилює навчальний вплив заняття.

Елементи інтегрованої методики викладання загальноосвітніх предметів з використанням інформаційних технологій можуть бути створені як певні «проблемні ситуації» під час навчання. При цьому видами заняття виступають: розповідь, бесіда, використання аудіо- / відео, електронних та друкованих матеріалів; віртуальна екскурсія; створення проектів [5, с. 119].

Отже, виходячи з викладеного вище, можна сказати, що сьогодні викладач ПТНЗ має можливість якісно змінити процес загальноосвітньої підготовки: інформаційні технології полегшують його творчу роботу, допомагають удосконалювати, накопичувати і розвивати інтегровано власні педагогічні знахідки, а також формувати в учнів загальноосвітню компетентність, підвищувати рівень власних умінь, працювати з великим обсягом інформації, реалізувати творчі можливості, збільшувати частку самостійної роботи учнів, підвищувати темп заняття та його навчальний ефект.

Список використаної літератури

1. Фундаментальное ядро содержания общего образования : проект / под ред. В.В. Козлова, А.М. Кондакова. – М. : Просвещение, 2009. – 48 с. **2. Гуржій А. М.** Теоретичні напрями інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів / А.М. Гуржій // Педагогічна і психологічна науки в Україні. Зб. наук. праць до 15-річчя АПН України у 5 томах / Том 5. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К.: «Педагогічна думка», 2007. – 392 с. **3. Кадемія М.Ю.** Використання нових інформаційних технологій у підготовці педагогічних працівників / М.Ю. Кадемія // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології : Зб. наук. праць / За заг. ред. Н.Г. Ничкало. – Х. : НТУ «ХП», 2007. – С. 471 – 472. **4. Крючкова О.В.** Комплексная информатизация образования / О.В. Крючкова. – Минск: Красико-Принт, 2006. – 176 с. **5. Филатова Л.** Информатизация образования: новые возможности реализации преимущественности обучения в школе и вузе / Л. Филатова // Информатика и образование. – 2004. – №7. – С. 118 – 120.

Герлянд Т. М. Інтегрований підхід до використання інформаційних технологій у процесі загальноосвітньої підготовки закладів професійно-технічної освіти

У статті розглядаються основні аспекти інтегрованого підходу щодо впровадження у процес загальноосвітньої підготовки професійно-

технічних закладів інформаційних технологій, які розвивають інтелектуальні, творчі здібності учнів, їх вміння самостійно здобувати нові знання.

Ключові слова: електронні засоби навчання, інтеграція знань, технологія, інформаційність професійно-технічної освіти.

Герлянд Т. Н. Интегрированный подход к использованию информационных технологий в процессе общеобразовательной подготовки заведений профессионально-технического образования

В статье рассматриваются основные аспекты интегрированного подхода по внедрению в процесс общеобразовательной подготовки профессионально-технических учебных заведений информационных технологий, которые развивают интеллектуальные, творческие способности учащихся, их умение самостоятельно приобретать новые знания.

Ключевые слова: электронные средства обучения, интеграция знаний, технология, информационность профессионально-технического образования.

Gerlyand T. An Integrated Approach To Use Of Information Technologies In The Educational Training Of Vocational Education

The article discusses main aspects of the implementation of an integrated approach to process of general education vocational information technologies that develop intellectual and creative abilities of students, their ability to independently acquire new knowledge.

Key words: electronic means of trained, integration knowledge, technology, information vocational education.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2013 р.

Прийнято до друку 27.09.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Панченко Л. Ф.

УДК 378.015.31:316.77-047.22

Л. І. Дідух

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Постановка проблеми. Нові соціально-економічні умови: глобалізація ринку, перехід суспільства в єдиний освітній простір та ін. висувають певні вимоги до професійної підготовки фахівців, які повинні мати достатньо високий рівень професійної і соціально-культурної